

Ansvarig namn Jakob Thorsteinsson, verksamhetschef	Upprättad av Mirjam Englund, enhetschef	Berörda verksamheter Stöd och Omsorg	Fastställt datum KSOU 2015-02-25 §
Dokumentnamn Riktlinje för försörjningsstöd	Reviderad:		Diarienummer KS 2015/00182

Riktlinjer för försörjningsstöd

Riktlinjer för försörjningsstöd	1
5.4.1 Skälig boendekostnad	10
5.4.2 Kostnad för egen fastighet/bostadsrätt	11
5.4.3 Inneboende	11
5.4.4 Byte till billigare boende	11
5.4.5 Byte till dyrare boende	12
6. Särskild prövning	13
6.1 Begravningskostnad	13
6.2 Bilkostnad	13
6.3 Cykel och moped	14
6.4 Deponi	14
6.5 Flyttkostnad	14
6.6 Fritidskostnad	14
6.7 Förnyat försörjningsstöd under pågående period	14
6.8 Glasögon	15
6.9 Hemutrustning	15
6.10 Hyresgaranti	15
6.11 Kläder	16
6.12 Kosttillägg	16
6.13 Övriga resor	16
6.14 Medborgarskap	16
6.15 Psykoterapi	16
6.16 Rättshjälpsavgift	17
6.17 Skulder	17
6.17.1 Skulder för hyra och el	17
6.17 Spädbarnsutrustning	17
6.18 Tandvård, akut	18
6.18.1 Tandvård utöver akut tandvård	18
6.19 Telefonkostnad	19
7 Särskilda grupper	19
7.1 Arbetslösa	19
7.2 Arbetslösa ungdomar	19
7.3 Egna företagare	20
7.4 Intagna på kriminalvårdsanstalt	20
7.5 Missbrukare	20
7.6 Sjukskrivna	20
7.7 Studerande	20
7.8 Ungdomar	21
7.9 Ungdomar i eget boende	21
7.9.1 Föräldrars underhållsskyldighet	22
7.10 Utländska medborgare	22
7.11 Vårdtagare vid institution	23
7.12 Värnpliktiga	23

8. Försörjningsskyldighet	23
8.1 Vuxna personer med gemensam bostad	23
8.2 Hemmavarande barn som fyllt 18 år	24
8.3 Hemmavarande barn under 18 år	24
9. Särskilda frågor	24
9.1 Advokatkostnader	24
9.2 Arbetskonflikt	24
9.4 Bistånd vid utmätning	24
9.5 Dagsbelopp	25
9.6 Fickpengar	25
9.7 Förmedlingsmedel	25
9.7 Egna medelskonto	25
9.8 Skolskjuts	25
9.9 Underhållsbidrag	26
9.10 Utbetalning av försörjningsstöd	26
9.11 Beräkningsperiod	26
9.12 Återkrav av försörjningsstöd	27

Definitioner

- I de fall det i texten hänvisas till långvarigt biståndsberoende avses 10 månader eller längre, om inte annat anges.
- Med basbelopp avses prisbasbeloppet.

1 Inledning

Riktlinjernas syfte är att vara till vägledning för handläggare i arbetet med en rättssäker utredning och behovsbedömning. Varje ansökan om försörjningsstöd ska bedömas utifrån individens behov. Vid bedömning av rätten till bistånd ska hänsyn tas till individens förmåga att med egna inkomster tillgodose det aktuella behovet. Den enskilde har alltid det primära ansvaret att klara sin försörjning och sin livsföring i övrigt.

Var och en som inte själv kan tillgodose sina behov för sin försörjning och livsföring i övrigt har rätt till försörjningsstöd eller annat bistånd som är anpassat efter hans/hennes behov. Försörjningsstödet ska tillförsäkra varje kommuninneboende en skälig levnadsnivå. Dels ska den enskildes försörjning och vård tryggas, dels ska biståndet vara förebyggande och rehabiliterande. Biståndet ska utformas på ett sätt som stärker individens resurser att leva ett självständigt liv.

Vid åtgärder som rör barnfamiljer ska hänsyn tas till vad barnets bästa kräver. Barnets inställning ska så långt möjligt kartläggas och i bedömningen ska hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Barnets bästa skall alltid beaktas, utredas och redovisas men är inte alltid avgörande för vilket beslut som fattas. För att kunna följa upp hur

barnperspektivet beaktas måste det finnas skriftlig dokumentation som visar att dessa överväganden har skett och hur detta påverkat bedömningen i ärendet.

2 Utredning av rätten till ekonomiskt bistånd

Den allmänna förutsättningen för att erhålla försörjningsstöd är att den enskilde själv inte kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. Den enskilde måste efter bästa förmåga bidra till sin egen försörjning, vilket till exempel innebär att den som är arbetslös måste stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Det kan även innebära att den enskilde måste delta i sådan verksamhet (praktik, arbetsmarknadsutbildning, arbetsrehabilitering etc) som anordnas. Hit bör även grundutbildning i svenska (SFI) räknas.

För att utreda om ett hushåll har rätt till försörjningsstöd skall ansökan göras på avsedd blankett. I normalfallet skall den enskilde komma på besök hos socialsekreterare och vid besöket kunna legitimera sig. Vid behov görs hembesök. Om särskilda skäl föreligger kan ansökan enbart göras skriftligen tex om det är fråga om akutsituation och beslut måste fattas snabbare än besökstid kan erbjudas. En förutsättning är att samtliga begärda handlingar inkommer.

Vid varaktigt biståndsbehov och under oförändrade förhållanden kan ansökan lämnas in skriftligt för en månad i taget efter överenskommelse med socialsekreterare. Ett skäl kan vara att den enskilde inte ska behöva ta ledigt från praktik eller arbete. Inkomster, utgifter och tillgångar skall alltid redovisas och styrkas skriftligen tre månader tillbaka i samband med första ansökningstillfället. Därefter begärs kontoutdrag och andra handlingar vid behov. Genom att underteckna ansökningsblanketten ger individen sitt samtycke till att kontakt får tas med bla arbetsförmedling och försäkringskassa. Om individen inte samtycker till att nödvändiga kontakter tas eller inte inkommer med begärda handlingar och därmed omöjliggör att en fullgod utredning kan fullföljas så är det skäl till avslag.

Vid varaktigt biståndsbehov skall en särskild handlingsplan upprättas i samråd med klienten där målsättningen skall vara självförsörjning. Att handlingsplanen följs är en förutsättning för rätten till försörjningsstöd.

Beslut och ekonomisk beräkning meddelas klienten skriftligen med besvärshänvisning.

2.1 Inkomster som skall beaktas

Vid beräkning av försörjningsstöd görs avdrag för alla nettoinkomster. Exempel på inkomster kan vara:

- aktivitetsstöd
- arbetsinkomst
- arbetslöshetsunderstöd
- barnbidrag
- bostadsbidrag
- familjebidrag

- pension (inkl. barnpension och barntillägg)
- familjehemsersättning (arvodesdel)
- flerbarnstillägg
- föräldrapenning, 7 dagar per vecka.
- hemvårdsbidrag
- hyresinkomst
- inkomst av kapital
- livränta
- sjukpenning
- skatteåterbäring
- studiebidrag/studielån/studiemedel
- tilläggspension eller pension från tidigare arbetsgivare
- vårdbidrag, beskattningsbar del
- underhållsbidrag

2.2 Faktiska tillgångar

För att vara berättigad till försörjningsstöd förutsätts även att individen inte har några tillgångar. För att tillgångarna ska räknas med förutsätts att individen kan förfoga över eller få tillgång till dem.

2.3 Fiktiva tillgångar

Exempel på fiktiva tillgångar kan vara pensionsförsäkring som inte kan återköpas, bankmedel som inte går att disponera på grund av villkor i gåvobrev, fast egendom som inte kan överlåtas på grund av en bestämmelse i gåvobrev eller testamente.

2.4 Lätt realiserbara tillgångar

Om individen förfogar över kontanter, banktillgodohavande eller andra lätt realiserbara tillgångar t ex aktier eller obligationer ska dessa tas i beaktande vid bedömning av rätten till bistånd.

Efter individuell bedömning bör man även ta ställning till om andra lätt realiserbara tillgångar t ex bil ska avyttras för att individen ska kunna tillgodose försörjningsbehovet på egen hand.

Krav att avyttra bil bör inte ställas om individen;

- måste ha bil i arbetet
- behöver bil för att komma till och från daglig sysselsättning, t ex om allmänna kommunikationer inte fungerar tillfredsställande.
- av medicinska eller sociala skäl är i behov av bil.

2.5 Feriearbete/extra arbete

Principen är att all inkomst i ett hushåll räknas. För sommarjobbade ungdomar görs följande undantag;

- Ungdomar som bor hemma och har sommarjobb typ jordgubbsplockning eller kommunalt feriearbete – inkomsten räknas inte med.
- Ungdomar med mer omfattande sommararbete med normallön – ungdomen får försörja sig själv på lönen.
- Ungdomar för vilka föräldrarna är försörjnings/underhållsskyldiga kan tjäna max 4 % av basbeloppet per månad på extraarbete oavsett årstid utan att det påverkar försörjningsstödet.

2.6 Skadestånd

Skadeståndsrätten skiljer mellan ekonomiskt och ideellt skadestånd. Det ekonomiska skadeståndet ska kompensera ekonomiska förluster medan det ideella skadeståndet är avsett att vara en ersättning för fysiskt och psykiskt lidande vid personskador och kränkningar av den personliga integriteten. Den fråga som socialtjänsten ställs inför är om det är rimligt att kräva att en person som fått ideellt skadestånd ska använda detta till sin försörjning. (prop. 2000/01:80, s. 94)

Socialbidraget ska vara det yttersta skyddsnätet för att garantera enskildas försörjning. De flesta människor försöker lösa sina ekonomiska problem med egen kraft. Först när inga andra möjligheter återstår kan socialbidrag komma ifråga. För att bibehålla principen om socialbidraget som det yttersta skyddsnätet ska därför ideella skadestånd medräknas som tillgång vid socialbidragsprövningen. Ömmande skäl utgör inte i sig något sakligt skäl för särbehandling. (prop. 2000/01:80, s. 94-95)

En individuell bedömning ska dock göras i varje enskilt fall. En person kan t.ex. ha fått ett ideellt skadestånd på grund av att han eller hon utsatts för ett brott och därför har behov av långvariga och kostsamma behandlingar. Detta bör då rimligtvis beaktas vid biståndsbedömningen. (prop. 2000/01:80, s.95)

Vid beräkningen skall således även ideella skadestånd medräknas på inkomstsidan. Hänsyn skall dock tas till eventuella behandlingskostnader, även framtida sådana.

2.7 Socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar

Om den enskilde har rätt till t ex bostadsbidrag, underhållsstöd, allmänt barnbidrag, ålderspension, sjukpenning eller föräldrapenning skall han hänvisas till att söka dessa och ersättningar för att på så sätt tillgodose eller bidra till sitt behov. Denna princip bör dock inte tillämpas undantagslöst. Undantag bör göras ibland annat följande situationer:

- En arbetslös person bör inte tvingas att utnyttja ersättningsdagar med föräldrapenning redan före barnets födelse.

- En arbetslös person som har barn bör kunna spara upp till fyra veckors föräldrapenning, med garantibelopp, fram till det år under vilket föräldrapenningen senast kan tas ut.
- Båda föräldrarna, inte bara den eventuellt arbetslöse eller den med lägre lön, bör kunna använda sig av sin möjlighet att vara hemma med sitt barn.
- Den som fyllt 61 bör inte tvingas att utnyttja den möjlighet som finns att göra förtida uttag på ålderspensionen.

OBS Försäkringskassan kan själv förskottera ersättning om det är troligt att förmånen skall utgå, enligt 20 kap. §20A AFL (Lagen om allmän försäkring)

2.8 Sparmedel och andra tillgångar

Vid bedömning av behovet av försörjningsstöd tas hänsyn till sparmedel. Personer över 65 år må ha ett sparkapital med högst ett halvt basbelopp och barn upp till 15 % av basbeloppet.

2.9 Kvarskatt och överskjutande skatt

Sökanden som erhåller kvarskatt beviljas inte ekonomiskt bistånd till detta.

Överskjutande skatt räknas vid utbetalningstillfället som inkomst vid bidragsberäkningen. Undantag görs i de fall där kronofogdemyndigheten utmäter överskjutande skatt.

2.10 Normöverskott

Det är motiverat att låta ett överskott i förhållande till normen som uppkommer under en månad, avräknas mot det bidrag som skall utgå för nästa månad. Vid nybesök ska hänsyn tas till överskott i förhållande till normen som uppkommit under de tre föregående månaderna samt om den sökande kunnat förutse bidragsberoendet.

2.11 Förbehållsbelopp och skattejämkning

Den enskildes möjlighet att få skattejämkning ska beaktas. De vanligaste skälen för skattejämkning är höga reskostnader till och från arbetet, räntekostnader för egnahemsägare, vid ojämn inkomst eller vid inkomst endast del av året samt underhållsbidrag till barn eller make/maka. Vidare bör observeras möjligheten att erhålla skattebefrielse för t ex feriearbetande ungdom.

Särskilt bör beaktas bestämmelserna för erhållande av förbehållsbelopp samt att befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag kan beviljas vid nedsatt arbetsförmåga, långvarig inte självförvällad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller av annan därmed jämförbar anledning.

2.12 Inkomster som inte skall beaktas

De inkomster som inte skall beaktas är handikappersättning, vårdbidrag som avser merkostnad samt tillfälliga mindre bidrag från fonder och stiftelser.

3 Barnperspektivet.

I utredningen om ekonomiskt bistånd är det föräldrarnas ekonomi som utreds. Det är dock viktigt att även barnens behov uppmärksammas, framförallt i långvariga biståndsärenden. Att beakta barnens situation skall ske i samverkan med föräldrarna och tydligt framkomma i dokumentationen. Det ska finnas en koppling mellan familjens ekonomi och barnets situation.

Att prata med föräldrarna om barnet, hur det trivs på förskolan/skolan och vad de har för fritidsaktiviteter är ett sätt att bilda sig en uppfattning om barnets situation. Hembesök bör alltid göras vid varaktigt biståndsbehov hos barnfamiljer. Brukar barnet ta hem kamrater eller skäms de för att hemmet är torftigt?

Föräldrar bör vid behov få stöd att planera sin ekonomi så barnets behov på bästa sätt tillgodoses. Exempel kan vara att man frågar om barnet har tillgång till sådant som skolan oftast förväntar sig att barnet har, till exempel cykel eller skridskor.

Barnets hälsa ska uppmärksammas t ex om föräldrarna ofta uteblir från praktik/arbete för vård av sjukt barn. Har föräldrarna möjlighet att ge förebyggande hälsovård t ex vid allergi eller andra sjukdomar? Får barnet rätt kost vid t ex diabetes som kanske innebär en merkostnad? En del kostnader kan godtas utöver riksnorm?

Vid upprepade hyresskulder eller hot om elavstängning skall diskussion föras med föräldrarna om hur barnen påverkas av att leva med oron att behöva flytta eller att inte pengarna ska räcka. Hur kan socialtjänsten ge föräldrarna stöd så att familjen får en fungerande ekonomi som innebär större trygghet för barnet? Hur stor summa är det rimligt att en tonåring själv får förfoga över? Hur hanteras tjuv om dyra kläder och prylar? Behövs en god man eller uppdelning av försörjningsstödet?

Ett annat område som bör uppmärksammas är barnets rätt till båda sina föräldrar och hur socialtjänsten kan medverka till att barnet får träffa den förälder som kanske bor på annan ort och resorna medför en merkostnad för familjen.

Om socialsekreteraren skall tala med barnet om sin situation avgörs i varje enskilt fall och utifrån barnets ålder och mognad.

4 Lagstiftning

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Lagen anger fyra viktiga fundament i biståndsbegreppet:

1. Försörjningsstödet som består av två delar. Dels riksnormen, som årligen fastställs av regeringen och som är lika för alla kommuner i landet. Dels utgiftsposter som varierar individuellt; boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.
2. Begreppet livsföring i övrigt avser alla de behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Här ingår ekonomiskt bistånd utöver riksnormen, men också bistånd i form av vård, behandling, hemtjänst, särskilt boende för äldre och funktionshindrade mm.
3. Skälig levnadsnivå är ett centralt begrepp som beskriver den nivå på levnadsstandard som lagen garanterar. Man kan säga att skälig levnadsnivå är en minimistandard. Kommunen har dock rätt att lägga sig på en högre nivå i enskilda ärenden.
4. Biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

4.1 Riksnorm

Beslutsnivå; socialsekreterare

Försörjningsstöd lämnas enligt riksnorm för;
Livsmedel,
kläder/skor,
lek/fritid,
hälsa/hygien,
förbrukningsvaror,
dagstidning,
telefon och TV-avgift.

Denna del av försörjningsstödet grundar sig på Konsumentverkets prisundersökningar för olika hushållstypers baskonsumtion. Denna för hela riket gällande norm (riksnorm) fastställs av regeringen genom förordning. Varje år korrigeras riksnormens olika poster utifrån de reala förändringar som skett. Riksnormen delas in efter olika hushållstyper och åldersgrupper.

För barn i förskoleåldern finns två alternativ för livsmedel, dels en där hänsyn tas till barn som får lunch utanför hemmet 5 dagar/vecka (hänsyn inte tagen till lov eller ledigheter då barnet äter hemma), dels en där samtliga måltider intas i hemmet. För barn i skolåldern beräknas livsmedelsnormen på att de äter lunch i skolan 5 dagar/vecka (hänsyn tagen till lov och ledigheter).

4.2 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en högre nivå

Om det finns skäl till att en biståndsberättigad har högre levnadsomkostnader ska försörjningsstöd utges med ett högre belopp. Sådana skäl är;

- Den enskilde har, av medicinska skäl, behov av särskild kost, som är dyrare än vanlig kost. Har den enskilde ett individuellt förbehållsbelopp skall ansökan göras om en höjning av detta.
- Hushållet betalar avgift för gymnasiestuderandes skolmåltider.
- En person har på grund av rörelsehinder eller andra särskilda skäl svårt att delta i samhällslivet och upprätthålla kontakten med andra. Detta kan t ex gälla ökade kostnader för telefon och tidningar. Har den enskilde ett individuellt förbehållsbelopp skall ansökan göras om en höjning av detta.
- Ett högre belopp är en nödvändig förutsättning för att barn ska kunna delta i organiserad fritidsaktivitet.
- Ett högre belopp är en förutsättning för att upprätthålla kontakt/umgänge med barn. Högre belopp för posterna livsmedel, lek/fritid och telefon.
- Ett hushåll vid ett enstaka tillfälle har omfattande behov av inköp av kläder och skor.
- Om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, t ex. för livsmedel, kläder och skor som beror på att han eller hon varit utsatt för brott och ingen försäkring täcker dessa kostnader.

4.3 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en lägre nivå

I det enskilda fallet är det även möjligt att beräkna kostnaderna till ett lägre belopp än riksnormen. Sådana skäl är;

- Den enskilde har hamnat i en akut situation och har behov av tillfälligt bistånd för att klara den akuta situationen.
- Den enskilde endast har för avsikt att vistas tillfälligt i kommunen (hemresa och matpengar).
- Den enskilde saknar vissa av de kostnader som ingår i riksnormen eller har en lägre kostnad än den som anges i riksnormen. T ex under vistelse i heldygnsvård.

5. Försörjningsstöd till livsföring i övrigt

I begreppet livsföring i övrigt ingår utgifter som varierar mellan olika hushåll och därför inte kan bestämmas med schablonbelopp. Sådana utgifter kan vara;

Boende

Hushållsel

Arbetsresor

Hemförsäkring

Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Dessa utgifter ska beviljas med skäligt belopp och utgångspunkten vid bedömningen bör vara vad en låginkomsttagare i kommunen rimligen kan kosta på sig.

5.1 Generellt godtagbara kostnader

Beslutsnivå; socialsekreterare**5.2 Arbetsresor**

Avser resor till och från arbete/arbetsmarknadsåtgärd eller praktik genom socialnämnden. Normalt anses månadskort med kollektivtrafik vara skälig kostnad. Arbetssökande som skall besöka arbetsförmedlingen eller är kallad på anställningsintervju kan beviljas kostnad för rabattkort.

Om resorna inte kan göras med kollektivtrafik kan bistånd utgå för resor med bil efter individuell prövning, se vidare punkt 4.2 bilkostnad. Vid beräkningen beaktas skattelagens schablon (ersättning för bensen, bilskatt, bilförsäkring samt normalt slitage), vid kortvarigt biståndsbehov (under 3 månader) utgår endast bensinkostnaden. Skattejämkning på grund av resa med bil till och från arbetet skall alltid krävas.

5.3 Barnomsorgsavgift

Avgift för barnomsorg medtas som en godtagbar kostnad vid beräkning av försörjningsstöd. Inkomstuppgifter skall lämnas in för att få korrekt avgift.

5.4 Boende**5.4.1 Skälig boendekostnad**

Skälig boendekostnad bör beräknas med utgångspunkt i vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att bekosta. Skälig boendekostnad bör bedömas utifrån hyrorna i kommunens allmännyttiga bostadsföretag. Vid den individuella bedömningen av skälig boendekostnad ska hänsyn tas till faktiska kostnader och de behov individen har.

Vid bedömning av skälig boendekostnad bör hänsyn tas till barns behov av utrymme, även då barnet endast har umgängestid hos den som uppbär försörjningsstöd.

För vuxna barn i föräldrahemmet utgår generellt ingen boendekostnad. Efter individuell bedömning kan del i boendekostnad beviljas om;

- föräldrarna har dyrare boendekostnad på grund av att det vuxna barnet bor hemma, t ex om föräldrarna tvingas till större bostad eller om föräldrarna haft rätt till bostadsbidrag om det vuxna barnet inte bott kvar i föräldrahemmet.
- det vuxna barnet tidigare haft inkomst och betalat för att bo hemma.

Högsta godtagbara boendekostnad

I beräkningen avrundas summan till närmsta hundratal kronor.

Siffrorna inom parentes avser ensamstående med barn.

1 vuxen*

6,5% av basbeloppet

1 vuxen

8,4% av basbeloppet

2 vuxna (1+1)

8,8% av basbeloppet

2+1 barn (1+2)	11% av basbeloppet
2+2 barn (1+3)	12% av basbeloppet
2+3 barn (1+4)	13,0% av basbeloppet
2+4-5 barn (1+5-6)	14,2% av basbeloppet
2+6- barn (1+7-)	15,5% av basbeloppet

* avser ungdomar som flyttar ut i sitt första egna boende.

Inneboende – 2000 kr (2002 kr)	4,5 % av basbeloppet
Hushåll utan barn – 4500 kr (4500 kr)	10 % av basbeloppet
Hushåll med ett barn – 5000 kr (4984 kr)	11,2 % av basbeloppet
Hushåll med två barn – 5500 kr (5518 kr)	12,4 % av basbeloppet
Hushåll med tre barn – 6000 kr (6008 kr)	13,5 % av basbeloppet
Hushåll med fyra barn – 6500 kr (6453 kr)	14,5 % av basbeloppet
Hushåll med fem barn eller fler – 7000 kr (6898 kr)	15,5 % av basbeloppet

5.4.2 Kostnad för egen fastighet/bostadsrätt

För boende i egenägt hus bör hänsyn tas till ränteutgifter (nettoränta; d v s räntekostnad minus skattejämkning), samt driftskostnader såsom uppvärmning, vatten, renhållning, fastighetsskatt. För fastställandet av faktisk boendekostnad ska fastighetsbilaga göras. Kostnader för amortering ligger utanför den godtagbara boendekostnaden.

Vid fastställandet av faktisk boendekostnad i bostadsrätt bör hänsyn tas till ränteutgifter (nettoräntan) och månadsavgift.

5.4.3 Inneboende

För inneboende bör faktisk boendekostnad fastställas till det belopp som avtalats och som individen betalat fram till ansökan om försörjningsstöd. En individ som ingår i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren betraktas generellt inte som inneboende.

5.4.4 Byte till billigare boende

Vid kortvarigt biståndstagande bör generellt den faktiska boendekostnaden beviljas. Om biståndsberoendet bedöms bli långvarigt (minst 6 månader) är det rimligt att kräva bostadsbyte om boendekostnaden bedöms vara oskäligt hög. För detta ska ges skälig tid. Normalt är uppsägningstiden för hyreslägenhet 3 månader från det månadsskifte som infaller närmast efter uppsägningen inkommit. Således torde rimlig tid vara 3-4 månader från den tidpunkt då individen informerades om socialnämndens syn på boendekostnaden.

Innan bostadsbyte krävs ska följande beaktas, förutom boendekostnaden;
 individens möjlighet att hitta annat boende
 att oskäliga sociala konsekvenser inte uppstår, t ex byte av skola/daghem, funktionshinder, sociala problem eller äldre med sviktande hälsa.

Om individen har svårigheter att på egen hand skaffa ny bostad ska socialnämnden vara behjälplig.

5.4.5 Byte till dyrare boende

Byte till dyrare boende bör godtas om hushållsmedlemmarna i sitt nuvarande boende inte är tillförsäkrade en skälig levnadsnivå. T ex;

- starka medicinska och/eller sociala skäl styrker behovet
- då det uppstått svåra personliga motsättningar mellan personer i hushållsgemenskapen
- då bostaden inte uppfyller en skälig boendestandard med hänsyn till fysisk miljö och utrustning eller på grund av en betydande trångboddhet (om mer än två personer måste dela rum).
- då en ung vuxen genom att bo kvar i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och att bli självständig.
- om familjen utökas.

För att ett hushåll inte skall anses trångbott bör det, utom för en ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum

5.5 Fackföreningsavgift/ A-kassa

Ska ersättas med faktisk kostnad för den organisation individen tillhör. Ansökan om avgiftsreduktion bör dock göras.

5.6 Hemförsäkring

Om hemförsäkring inte ingår i fackföreningsavgiften är det skäligt att ersätta detta med faktisk kostnad.

5.7 Hushållsel

Normalt bör den faktiska kostnaden beviljas om förbrukningen är rimlig i förhållande till hushållets storlek.

Enligt socialstyrelsen bör ansökan om bistånd till räkning som förfallit till betalning inom en månad före tidsbeställningsdagen räknas som försörjningsstöd.

5.8 Hälso och sjukvård

Bistånd bör beviljas för kostnader som är medicinskt påkallade. Detta innebär att patientavgifter och kostnad för medicin som täcks av högkostnadsskyddet ersätts med faktiskt belopp.

5.9 Umgänge och umgängesresor

Den förälder som barnet bor hos är skyldig att bidra till reskostnaderna. Saknar boföräldern förmåga att stå för någon del av reskostnaderna är han eller hon inte heller skyldig att göra det. Om umgängesföräldern i övrigt är biståndsberättigad kan bistånd till nödvändiga resor, billigaste färdstätt, beviljas med faktisk kostnad.

Barn och ungdomar räknas som medlemmar i hushållet där de vistas under umgängestid. Kostnaden beräknas på posterna livsmedel, fritid/lek, hygien samt förbrukningsvaror. Dagsbeloppet räknas fram genom att beloppen i riksnormen multipliceras med tolv och sedan divideras med 365.

Vid umgänge som överstiger fem dagar under en månad skall kostnaderna utöver fem dagar regleras föräldrarna emellan alternativt genom nedsättning av underhållsbidraget.

6. Särskild prövning

6.1 Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångarna i dödsboet. Dessa kostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, t ex obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflyttning eller städning av bostaden. Om dödsboet helt eller delvis saknar tillgångar kan ekonomiskt bistånd utgå med högst ett halvt basbelopp. Hänsyn bör tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål om hur en begravning skall ordnas. Den avlidnes och anhörigas önskemål beträffande formerna för begravningen bör respekteras, om kostnaden är skälig. I biståndet bör även ingå en del kringkostnader såsom gravsten, viss blomdekoration samt enklare förtäring för en mindre krets av sörjande.

I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns begravning. Denna försörjningsplikt gäller enligt rättspraxis även gifta makar.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.2 Bilkostnad

Försörjningsstöd till arbetsresor med bil beviljas enbart om billigare färdstätt saknas, se vidare punkt 3.2 Arbetsresor. Försörjningsstöd till bilkostnader i andra sammanhang beviljas enbart om starka skäl föreligger.

Innan bidrag till bilkostnader beviljas skall möjligheter att få skattejämkning för resor till och från arbetet undersökas. Vid bedömning av bidragsbehovet till bilkostnader för handikappade bör uppmärksammas att rätt till handikappsersättning eller invaliditetstillägg som täcker sådan kostnad kan föreligga. Bidrag som beviljas i avvaktan på sådan ersättning bör utgå som förskott på social förmån.

I vissa fall kan man aktualisera byte till billigare bil. Om särskilda skäl föreligger t ex enligt ovan bör dock högsta godtagbara värde inte överstiga ett halvt basbelopp.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.3 Cykel och moped

Bistånd till inköp av begagnad cykel eller moped kan beviljas om det behövs för arbetsresor och om allmänna kommunikationer inte kan utnyttjas eller om starka sociala skäl föreligger. Vid ansökan om cykel till barn skall hänsyn tas till om familjen varit långvarigt biståndsberoende samt om det underlättar för barnet att vara med i olika fritidsaktiviteter.

Beslutsnivå; upp till 5 % av basbeloppet, socialsekreterare

6.4 Deponi

I vissa fall, t ex. när sökanden har skulder, kan det krävas att sökanden deponerar en viss summa pengar för att t ex ström och telefon skall kopplas in. Bistånd kan utgå till detta om det föreligger starka sociala eller medicinska skäl. Överenskommelse skall alltid träffas att det deponerade beloppet återgår till socialnämnden.

Beslutsnivå; 1:e socialsekreterare

6.5 Flyttkostnad

Om flytt motiveras av arbetsmarknads-, sociala eller medicinska skäl kan ekonomiskt bistånd utgå. I de fall socialnämnden anmodar individen att flytta till billigare boende bör bistånd utgå till flyttkostnaden. Vid flyttning av arbetsmarknadsskäl skall möjlighet att få bidrag från arbetsförmedlingen undersökas. Om sådant bidrag inte utgår eller om flyttningen är nödvändig av andra skäl, även inom kommunen, kan bidrag för flyttkostnader beviljas. Flyttningen skall ske till lägsta kostnad, vilket som regel innebär hyra av släp eller mindre lastbil.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.6 Fritidskostnad

Riksnormen avser att täcka vissa fritidskostnader såsom visst socialt umgänge, besök på teater eller bio samt inköp av vissa sportredskap, skivor, böcker med mera. Kostnader för leksaker och redskap som behövs för barns och ungdomars utveckling ingår också.

Om särskilda skäl föreligger kan försörjningsstöd utgå till andra fritidskostnader och även rekreationsresor. Det kan gälla barns möjligheter att delta i organiserad fritid. Det kan även gälla barnfamiljer som under en längre tid levt på försörjningsstöd och därför inte haft möjlighet att ta semester. Bistånd kan utgå i nivå med tågresor och enklare logi t ex vandrarhem.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.7 Förnyat försörjningsstöd under pågående period

Ytterligare försörjningsstöd bör som regel inte lämnas före beräkningsperiodens utgång, såvida det inte är frågan om en verifierad utgift som uppkommit under perioden och som ändå skulle beaktats om den varit känd vid beslutstillfället. Vid utbetalning av förnyat

försörjningsstöd under pågående period kan det bli aktuellt med reducerad norm, t ex genom att endast den del av riksnormen som avser livsmedel utbetalas.

Förekommer det i ett ärende återkommande extra försörjningsstöd under pågående beräkningsperiod, som inte beror på verifierade utgifter enligt ovan, bör orsakerna utredas och åtgärder vidtagas t ex behandlingsinsats, stöd med budgetplanering, ändring av beräkningsperiodens längd m.m. se även punkt 9.10 Utbetalning av försörjningsstöd.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.8 Glasögon

Ekonomiskt bistånd till glasögon kan utgå efter särskild prövning. Behovet av glasögon ska styrkas av optiker, genom kostnadsförslag och/eller ordination. Om skäl finns för specialglas ska detta framgå. I normalfallet beviljas bistånd till både och glas i lågprisklass. Bistånd till tilläggsbehandling av glas beviljas endast om särskilda skäl föreligger. För barn anses hårdhetsbehandling av glas var skäligt. Ekonomiskt bistånd till kontaktlinser utgår endast om läkarutlåtande styrker att dessa är att föredra framför glasögon av medicinska skäl.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.9 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd till nyanskaffning eller komplettering av den hemutrustning, som är nödvändig för att hushållet ska fungera, kan utgå efter särskild prövning. Den utrustning som avses skall kunna tillgodose behov som t ex. matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring, rekreation och information via radio eller TV. Vid bedömningen ska hänsyn tas till individens ålder och framtida möjligheter till självförsörjning. Yngre personer som flyttar ut ur föräldrahemmet och t ex inom en snar framtid beräknas komma ut på arbetsmarknaden bör endast beviljas den omedelbart nödvändiga basutrustningen. Här är det skäligt med en mycket enkel standard som förbättras först på längre sikt. För ensamstående studerande får det oftast anses skäligt med boende i basmöblerat studentrum eller inackorderingsrum.

Beslut om hemutrustning ska i normalfallet föregås av hembesök.

Flyktingar beviljas inte bistånd för nyanskaffning av hemutrustning utan har möjlighet att inom två år från kommunplacering söka hemutrustningslån via CSN.

Beslutsnivå; upp till 20% av basbeloppet; socialsekreterare. Upp till 35% av basbeloppet; 1:e socialsekreterare

6.10 Hyresgaranti

Den enskilde skall i första hand själv skaffa eget boende. Om den enskilde har svårigheter vid bostadsanskaffningen kan socialtjänsten vara behjälplig med detta. Om hyresgaranti krävs kan sådan beviljas efter särskild prövning för en tid av 3 månader. Om hyresvärden kräver förlängning kan detta beviljas med högst ytterligare 3 månader. Skäl för att bevilja hyresgaranti är att alla andra möjligheter, t ex borgensman, är uttömda. Hyresgaranti beviljas i regel enbart i Östra Göinge kommun. Andrahandskontrakt skall inte tecknas.

Beslutsnivå; Enhetschef**6.11 Kläder**

Kostnader för kläder ingår i riksnormen. I enskilda fall kan en individ eller ett hushåll vara i behov av mer omfattande inköp av kläder än vad normen omfattar. Försörjningsstöd till kläder utöver grundbeloppen kan efter individuell prövning utgå till omedelbara och större behov, t ex.

- vid snabb viktförändring kraftig viktökning/minskning på grund av sjukdom eller graviditet.
- vinterkläder för flyktingar

Beslutsnivå; upp till 5% av basbeloppet; socialsekreterare.**6.12 Kosttillägg**

Kosttillägg an utgå efter särskild prövning med max 25% av matnorm. Läkarintyg skall alltid förevisas och styrka behovet.

Beslutsnivå; socialsekreterare**6.13 Övriga resor**

Enskilda och familjer har ofta behov av andra lokalresor än arbetsresor t ex. resor i anslutning till utövande av umgängesrätt med barn. I de flesta ärenden får det därför anses skäligt med försörjningsstöd till sådana resor för de som inte redan har månadskort för kollektivtrafik med anledning av arbetsresor. Som riktlinje gäller kostnaden för månadskort för kollektivtrafik. Vid sjukresor skall i första hand den enskilde hänvisas till Region Skånes ersättningar.

Beslutsnivå; socialsekreterare**6.14 Medborgarskap**

Bistånd till avgiften för svenskt medborgarskap kan beviljas om det krävs för att den enskilde ska kunna utnyttja sina medborgerliga rättigheter såsom att rösta i riksdagsval. En första förutsättning är dock att den sökande i övrigt uppfyller kriterierna för svenskt medborgarskap samt att biståndsbehovet är att ses som långvarigt.

Beslutsnivå; socialsekreterare**6.15 Psykoterapi**

Psykoterapi och psykologkontakt hänförs till hälso- och sjukvård. Vid behov av sådana insatser hänvisas till sjukvårdshuvudmannen. Endast när huvudmannen inte kan erbjuda erforderlig behandling och det bedöms av yttersta vikt att kontakten kommer igång för att skälig levnadsnivå skall uppnås kan bistånd till psykologkontakt och psykoterapi beviljas.

Beslutsnivå; Verksamhetschef

6.16 Rättshjälpsavgift

Den som beviljats rättshjälp kan efter individuell prövning beviljas ekonomiskt bistånd till rättshjälpsavgiften. T ex i familjerättsliga ärenden kan det vara befogat att bevilja bistånd för att en skilsmässa ska komma till stånd. Rättshjälp och rättshjälpsavgift regleras i Rättshjälpslag (1996:1619)

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.17 Skulder

Bistånd beviljas normalt inte till skulder. Bistånd till skulder kan beviljas efter särskild prövning, om det har en avgörande betydelse för den sökandes fortsatta försörjning, nödvändigt behandlingsarbete eller dennes livsföring i övrigt.

Även omständigheten då skulden uppstod bör beaktas. Skulden kan t ex röra utgifter som skulle ha beaktats om den enskilde i ett tidigare skede vänt sig till socialtjänsten. Det kan även röra fall då den enskilde i rätt tid vänt sig till socialtjänsten, men av någon omständighet tvingats sätta sig i skuld i avvaktan på beslut.

Försörjningsstöd till skulder utges inte i de fall skulden kan regleras på annat sätt. Skulder rörande skatter, bidragsförskott, böter, studiemedel etc. kan enligt skilda regler avskrivas, efterges eller regleras på annat sätt.

6.17.1 Skulder för hyra och el

Bistånd kan beviljas avseende hyresskulder och elräkningsskulder om sökande varit berättigad till försörjningsstöd vid det tillfälle hyresskulden uppstod eller om särskilda omständigheter föreligger.

Det är ibland uppenbart att sökande har satt i system att ådra sig hyresskulder trots att han/hon haft möjlighet att betala hyran. Det är då skäligt att avslå begäran om bistånd till hyresskulden även om detta innebär risk för uppsägning och avhysning.

Beslutsnivå; upp till tre månaders hyra, el skuld upp till 25% av basbeloppet; socialsekreterare

6.17 Spädbarnsutrustning

I samband med barns födelse bör beaktas att behovet av nödvändig spädbarnsutrustning tillgodoses. Vid prövningen bör undersökas vilken utrustning som redan finns.

Försörjningsstöd kan beviljas till klädesutrustning och babyutrustning (säng, vagn, sängkläder) med max 10 % av basbeloppet. Flyktingar som varit kommunplacerade mindre än två år kan ansöka om tillägg till sitt hemutrustningslån på CSN om familjen utökas och om de inte tidigare lånat maximalt belopp.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.18 Tandvård, akut

Akut tandvård, som avser att avhjälpa värk eller skador som kortsiktigt kan leda till värk ska ersättas med faktisk kostnad; förhandsprövning inte nödvändig, tandläkare måste dock intyga att behandlingen varit akut.

- För att avhjälpa svåra smärttillstånd, t ex. då smärtan orsakas av kariesskador, akuta infektionstillstånd i tänderna och deras omgivning eller tandskador i samband med olycksfall.
- För att avhjälpa akuta tillstånd som medför betydande obehag, t ex. då obehaget orsakas av en avbiten tand, förlust av en eller flera tänder genom olycksfall eller tandlossningssjukdom, en lossnad krona eller broprotes eller skador på avtagbar protes eller förlust av sådan protes.

Ekonomiskt bistånd till akut tandvård bör inte begränsas till det billigast möjliga alternativet om det innebär att den enskilde därigenom berövas sin framtida handlingsfrihet.

Socialnämndens bedömning av vilka akuta ingrepp eller behandlingar som ska ersättas bör göras med respekt för den enskildes önskemål och med hänsyn till att den enskilde i ett senare skede, då han befinner sig i en bättre ekonomisk situation, ska kunna välja en annan åtgärd.

Ekonomiskt bistånd bör beviljas i sådan omfattning att den enskilde blir besvärsfri och att behovet av förnyad behandling inte blir större än nödvändigt. (Handbok om ekonomiskt bistånd, 2000, s 102 ff)

Vid olycksfall skall dock den enskildes olycksfallsförsäkring, om sådan finns, i första hand gå in och täcka kostnaderna för behövlig tandvård.

Beslutsnivå; socialsekreterare

6.18.1 Tandvård utöver akut tandvård

I speciella fall kan bistånd utgå till mer omfattande tandvård än vad som ingår i begreppet akut tandvård. Det kan till exempel röra sig om mycket långvarigt behov av försörjningsstöd eller rehabiliteringsskäl. Med ansökan ska bifogas kostnadsförslag från tandläkare. Av kostnadsförslaget ska framkomma nödvändiga åtgärder samt kostnaden för dessa.

Samråd och bedömning med förtroendetandläkare görs i de ärenden som är kostnadskrävande samt i ärenden av mer principiell natur.

En årlig undersökning av tandläkare och/eller tandhygienist ingår som godtagbar kostnad vid beräkning av försörjningsstöd för individer med långvarigt biståndsberoende.

Beslutsnivå; upp till 10% av basbeloppet, socialsekreterare samt i enlighet med förtroendetandläkares rekommendationer socialsekreterare

6.19 Telefonkostnad

Löpande kostnader för telefon ingår i försörjningsstödet. Kostnad för installation av fast telefoni beviljas i normalfallet inte då behovet av telefon kan tillgodoses genom mobiltelefon med kontantkort. Kostnader för installation av telefon kan beviljas om starka skäl föreligger. Exempel på särskilda skäl kan vara sjukdom eller handikapp som kräver fast telefoni för att eventuell larmutrustning skall fungera.

Beslutsnivå; 1:e socialsekreterare

7 Särskilda grupper

7.1 Arbetslösa

För den som är arbetslös krävs normalt att han/hon står till arbetsmarknadens förfogande, vilket innebär att man är anmäld på arbetsförmedlingen och är beredd att ta anvisat, lämpligt arbete. Att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär vidare att individen skall delta i anvisad arbetsmarknadsåtgärd, såsom arbetsmarknadsutbildning, praktik, arbetsrehabilitering och SFI (Svenska för invandrare). Individen ska själv vara aktiv i planeringen med arbetsförmedlingen för att komma ut på arbetsmarknaden och på så sätt bidra till sin försörjning. Den sökande skall kunna styrka att han genom arbetsförmedlingen sökt men inte kunnat erhålla lämpligt arbete. Personer som utan godtagbara skäl vägrar stå till arbetsmarknadens förfogande, är inte berättigade till försörjningsstöd och beviljas försörjningsstöd endast i den utsträckning som det är nödvändigt för att förebygga en direkt nödsituation.

I de fall där den bidragssökande bedöms vara berättigad till ersättning från arbetslöshetskassa skall det styrkas att sådan ansökan inlämnats. Kontinuerlig kontakt med arbetsförmedlingen bör hållas speciellt i ärenden beträffande ungdom och personer med längre arbetslöshetsperioder.

Om den sökande inte kan erbjudas lämplig arbetsmarknadsåtgärd kan socialnämnden anvisa lämplig praktik/sysselsättning enligt SoL 4 kap. 4 §. Avböjer den sökande att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet anses det inte heller att den sökande efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning och kan inte heller räkna med att ekonomiskt bistånd.

7.2 Arbetslösa ungdomar

Arbetslösa ungdomar som saknar 3-årig gymnasiekompetens och är under 20 år hänvisas till individuella gymnasieprogrammet. De ungdomar som är inskrivna vid det individuella gymnasieprogrammet är att jämställa med de ungdomar som läser på gymnasiet. Övriga ungdomar skall skriva in sig på arbetsförmedlingen och aktivt söka arbete.

7.3 Egna företagare

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte utgår till egna företagare. Frågan om bistånd måste dock alltid prövas efter en helhetsbedömning utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Det är också viktigt att göra en gränsdragning mellan vad som kan betraktas försörjningsstöd respektive företagsstöd. Om den sökande inte klarar sin försörjning genom företaget kan ansökan om bistånd oftast avslås med hänvisning till att sökande kan avyttra sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Det går dock inte att rent generellt avslå enbart med denna motivering. Rimlig tid måste också ges för avyttring, högst sex månader. Företagarens inkomst måste ställas i relation till möjlighet till inkomst vid anställning.

7.4 Intagna på kriminalvårdsanstalt

Den intagne är inte berättigad till försörjningsstöd under anstaltstiden. Understiger strafftiden sex månader kan det föreligga rätt till försörjningsstöd till hyra och fasta avgifter för el, vatten och telefon. Vid längre anstaltsvistelse uppmanas den sökande att hyra ut sin lägenhet i andra hand eller säga upp densamma.

Personer som är häktade eller avtjänar påföljd skall inte erhålla fickpengar genom socialförvaltningen. Kriminalvården svarar för dessa kostnader.

7.5 Missbrukare

Missbruk i sig utgör inget skäl för avslag på ansökan om försörjningsstöd. Klienten måste följa uppgjord arbetsplan där syftet är framtida självförsörjning och en förutsättning för att framöver kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Att inte följa uppgjord arbetsplan kan utgöra grund för avslag på ansökan om bistånd med motiveringen att vederbörande bryter uppgjord planering. Det finns också anledning att avslå ansökan om det är uppenbart att biståndet går till annat än det är avsett för och kan antas bidra till fortsatt missbruk.

7.6 Sjukskrivna

Nedsatt eller bristande arbetsförmåga skall styrkas med läkarintyg.

Om läkarintyg inte inlämnas efter anmodan, kan avdrag göras på familjens totala försörjningsstöd med hänsyn till makars/sammanboendes ömsesidiga försörjningsansvar.

7.7 Studerande

Föräldrars underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år. Går barnet i skolan vid denna tidpunkt eller återupptar skolgången innan han/hon fyller 19 år är föräldrarna dock intill dess barnet fyller 21 år underhållsskyldiga så länge skolgången pågår. Till skolgång räknas studier i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförlik utbildning.

För den som studerar utgår normalt sett inte försörjningsstöd. Den studerande ska i första hand försörja sig genom olika former av studiestöd. Studielån kan sökas hos Centrala

Studiestödsnämnden (CSN) för den som fullgjort gymnasieutbildning eller från höstterminen det år individen fyller 20 år.

Undantag kan göras efter individuell bedömning. I vissa fall kan försörjningsstöd utgå för studier på grundläggande nivå, om individen inte fullgjort grundskolan eller behöver komplettera dessa kunskaper för att t ex kunna delta i arbetsmarknadsutbildning eller på annat sätt förbättra sina möjligheter till framtida försörjning.

Undantag kan också göras för ungdomar då socialnämnden övertagit föräldrars försörjningsskyldighet och individen inte fullgjort sin gymnasieutbildning. Socialnämnden har inte rätt att kräva studier som ett alternativ för att individen ska kunna försörja sig.

Under terminsuppehållet kan rätt till försörjningsstöd föreligga under förutsättning att den sökande gjort vad som på honom/henne ankommer avseende aktivt arbetssökande. Socialnämnden kan även begära att den studerande deltar i praktik eller kompetenshöjande verksamhet, 4 kap. 4 § SoL.

Studerande som uppbär studiemedel under vår- och höstterminen och förvärvsarbetar under terminsuppehållet skall, för att klara sin försörjning fram till terminsstart, i första hand försöka begära förskott på lön hos arbetsgivaren. Om inte detta låter sig göras kan försörjningsstöd beviljas mot återkrav som förskott på förmån. Samma gäller för studerande som är berättigade till A-kassa under terminsuppehållet.

OBS! Studiemedel från CSN avser att täcka en individs kostnader för hyra, uppehålle och skolmaterial, inte att försörja make/maka.

7.8 Ungdomar

Om föräldrarna inte försörjer sitt barn, skall man i första hand försöka få föräldrarna att fullgöra sin underhållsskyldighet. Om man inte kan få föräldrarna att försörja sitt barn kan man ge ekonomiskt bistånd direkt till barnet utifrån barnets ålder och mognad. Att utan medgivande från vårdnadshavaren bistå barnet ekonomiskt bör dock vara en åtgärd som endast bör användas i undantagsfall.

7.9 Ungdomar i eget boende

Generellt beviljas inte hyreskostnad för eget boende för ungdomar under 24 år. Den unge vuxne bör vänta med att flytta hemifrån tills att ekonomisk möjlighet finns. Undantag är om den unge vuxne, genom att bo kvar i föräldrahemmet, inte kan tillförsäkras ett skäligt boende. Om boende i föräldrahemmet innebär oskäliga sociala konsekvenser bör bistånd till hyreskostnad beviljas. Exempel på oskäliga sociala konsekvenser kan vara;

- hälsoproblem
- stora motsättningar mellan familjemedlemmar.

Beslut om bistånd till hyreskostnad för unga under 24 år ska föregås av utredning där de faktiska förhållandena utreds. För att få en god kunskap ska hembesök göras där man sammanträffar med föräldrarna.

För barn under 18 år ska föräldrarna medge att den unge flyttar ut innan ansökan behandlas. I dessa fall ska även föräldrarnas ekonomiska situation kartläggas för att utröna vad föräldrarna kan bidra med ekonomiskt. Kartläggning av föräldrarnas ekonomi skall även ske då barnet har fyllt 18 år och där föräldrarnas försörjningsskyldighet kvarstår.

För unga vuxna under 24 år som vid ansökningstillfället redan är utflyttade från föräldrahemmet bör övervägas vilka konsekvenser en återflytt kan få samt hur länge den unge haft ett eget boende.

7.9.1 Föräldrars underhållsskyldighet

Föräldrars underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år. Går barnet i skolan vid denna tidpunkt eller återupptar skolgången innan han/hon fyller 19 år är föräldrarna dock intill dess barnet fyller 21 år underhållsskyldiga så länge skolgången pågår. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig utbildning.

7.10 Utländska medborgare

Utländska medborgare med uppehållstillstånd som är bosatta i landet beviljas försörjningsstöd på samma grunder som svenska medborgare.

Utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet har i princip rätt till bistånd i en nödsituation. I första hand ska dock hemlandets konsulat eller ambassad kontaktas. Endast om den sökandes behov inte kan tillgodoses på annat sätt, t ex genom en anhörig, kan bistånd beviljas. Som regel beviljas endast resa till närmaste konsulat eller ambassad samt nödvändiga utgifter under resan. Innan bistånd beviljas skall närmaste polismyndighet kontaktas. Polisen har möjlighet att bekosta hemresan.

Nordiska medborgare samt medborgare i Storbritannien och Nordirland är enligt särskilda konventioner i biståndshänseende jämställda med svenska medborgare. I dessa fall skall, när hemresan beviljas, bidrag utgå både till biljetten fram till hemorten och till nödvändiga utgifter under resan.

Innan biståndet utgår till utländska medborgare inom EU skall försäkringskassan kontaktas för information om eventuella sociala konventioner eller andra avtal.

Utländska medborgare som genom att flytta till kommunen avbryter SFI-undervisning eller andra arbetsbefrämjande åtgärder i före detta hemkommunen är inte berättigade till försörjningsstöd.

Utländska medborgare som söker arbets- och uppehållstillstånd med åberopande av politiska eller starka humanitära skäl (asylärenden), eller har överklagat sådant beslut, erhåller utbetalning från Migrationsverket.

Det krävs att sökande vistas i Sverige för att få rätt till bistånd enligt SoL.

7.11 Vårdtagare vid institution

Pensionärer som bor i äldreboende är normalt tillförsäkrade en skälig levnadsnivå genom sin boendeform. Endast i undantagsfall kan det uppstå situationer då behov av försörjningsstöd kan uppkomma. Beslut om försörjningsstöd skall föregås av särskild prövning.

7.12 Värnpliktiga

Under den tid en person gör sin värnplikt utgår inte försörjningsstöd. Om en värnpliktig är sammanboende eller gift kan den andre parten ha rätt till försörjningsstöd.

Utryckningsbidraget efter värnpliktens slut räknas vid beräkning som inkomst.

8. Försörjningsskyldighet

Vid bedömning av ansökan om försörjningsstöd ska hänsyn tas till hushållsgemenskapens samlade ekonomiska förmåga.

Föräldrarnas försörjningsskyldighet gentemot sina barn upphör vid 18 års ålder, om ungdomen inte studerar på gymnasienivå, då försörjningsskyldigheten kvarstår fram till dessa studier avslutats dock längst till den unga fyller 21 år. Förutsättningen för att försörjningsskyldigheten ska kvarstå till 21 år är att ungdomen studerat kontinuerligt sedan före 19 års ålder.

Barn är **aldrig** försörjningsskyldiga för sina föräldrar eller syskon. Däremot finns inget hinder mot att barns eventuella tillgångar används för barnets egna behov. Inte heller om barnets tillgångar är satta under förmyndarspär.

8.1 Vuxna personer med gemensam bostad

Personer som har gemensam bostad får i första hand anses ha inkomster och utgifter ihop i en ekonomisk hushållsgemenskap. Om klart framgår att två vuxna som delar bostad inte lever under äktenskapliknande förhållanden och inte har ekonomisk hushållsgemenskap kan försörjningsstöd utgå som till två enskilda.

Om en av parterna studerar och studierna är en förutsättning för en framtida försörjning, bör vid bedömningen av den andres biståndsbehov hänsyn inte tas till att den studerande kan avbryta studierna och i stället stå till arbetsmarknadens förfogande. Den studerandes studiemedel täcker dennes behov och vid beräkningen för den andre parten utgår halvt grundbelopp och halv bostadskostnad.

8.2 Hemmavarande barn som fyllt 18 år

För hemmavarande barn som fyllt 18 år som inte studerar samt studerande som fyllt 21 år, och som bor i föräldrahemmet, betraktas som ensamstående och skall i praktiken stå för sin egen försörjning.

För vuxna barn i föräldrahemmet utgår generellt ingen boendekostnad. Efter individuell bedömning kan del i boendekostnad beviljas om;

- föräldrarna har dyrare boendekostnad på grund av att det vuxna barnet bor hemma, t ex om föräldrarna tvingas till större bostad eller om föräldrarna haft rätt till bostadsbidrag om det vuxna barnet inte bott kvar i föräldrahemmet.
- det vuxna barnet tidigare haft inkomst och betalat för att bo hemma.

Om det klart framgår att boendekostnaden ökat, genom att t ex rätten till bostadsbidrag upphört, kan bostadskostnaden för det hemmavarande barnet räknas ut med samma modell som för barn under 18 år.

8.3 Hemmavarande barn under 18 år

Hemmavarande barn under 18 år som har egen inkomst, som inte är inkomst av feriearbete/extraarbete, och vars föräldrar erhåller försörjningsstöd skall i skälig utsträckning bidra till sitt uppehälle. Se vidare punkt 7.5 feriearbete/extraarbete.

Hemmavarande barn med egna inkomster ska bidra med hyreskostnad. Dennas/dennes del av hyreskostnaden beräknas genom att antalet rum i bostaden multipliceras med $2 + \text{kök} = X$ enheter. Hyreskostnaden divideras med antalet enheter multiplicerat med 2. Det hemmavarande barnet disponerar 2 enheter dvs. 1 rum samt del i kök. (uträkning enligt Riksförsäkringsverkets föreskrifter, RFFS 1998:9)

9. Särskilda frågor

9.1 Advokatkostnader

Bistånd till advokatkostnader utgår inte. Möjlighet till rättshjälp finns via hemförsäkringen. Bistånd till rättshjälpsavgift kan utgå. Se punkt 4.15

9.2 Arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt kan ha rätt till försörjningsstöd om konfliktersättning inte utgår eller understiger gällande norm. Biståndet kan lämnas med återbetalningsskyldighet på eventuell retroaktiv lön, A-kassa eller annan ersättning.

9.4 Bistånd vid utmätning

Kronofogden kan göra utmätning på olika sätt t ex genom avdrag på lön, sjukpenning eller annan inkomst. Bistånd kan inte utgå till den som har utmätning enligt ovan, eftersom

Kronofogden har ett förbehållsbelopp som överstiger nivån för försörjningsstöd. Vid utgifter för tillfälliga behov t ex. tandvård eller glasögon kan efter ansökan högre förbehållsbelopp beviljas av Kronofogden.

9.5 Dagsbelopp

Om ekonomiskt bistånd ges för en kortare period än en månad, bör ett dagsbelopp användas. Dagsbeloppet räknas fram genom att beloppen i riksnormen multipliceras med tolv och sedan divideras med 365.

9.6 Fickpengar

För vuxna personer utan pension som längre tid vårdas på sjukhus eller hem för vård eller boende skall, vid beräkning av behovet av försörjningsstöd, hänsyn tas till ett behov för egna utgifter. Beloppet skall täcka personliga utgifter såsom hygien, fritidskostnader och kläder. Om det under institutionsvistelsen ingår hemresor och detta inte bekostas av annan huvudman skall bistånd utgå med den faktiska kostnaden. Hemresorna skall vara planerade i samråd med vårdgivaren.

Personer som är intagna på rättspsykiatrisk klinik eller avdelning skall inte erhålla fickpengar från socialförvaltningen. Socialstyrelsen svarar för dessa kostnader.

9.7 Förmedlingsmedel

Personer som vid upprepade tillfällen visat sig inte kunna hantera sin ekonomi med hjälp av banköverföringar, autogiro m.m. kan efter prövning beviljas bistånd i form av förmedlingsmedel. Utredning bör i första hand göras om individens eventuella behov kan tillgodoses genom god man/förvaltare.

9.7 Egna medelskonto

Egna medel är en biståndsinsats som syftar till att hjälpa den enskilde att bättre kunna planera och få kontroll över sin ekonomi. Insatsen är begränsad under en viss tidsperiod och omprövas minst en gång per år.

En förutsättning för biståndsinsatsen är att den sökande har förmåga till insikt i sin privatekonomi och kan ta ett eget ansvar. Finns ett varaktigt behov av hjälp bör först annan insats som exempelvis god man eller förvaltare prövas.

Den som begär att få egna medel har inte tillgång till sina inkomster på samma sätt som tidigare utan de är låsta genom en överenskommelse som den sökande undertecknat. I överenskommelsen regleras bland annat den enskildes åtagande och kommunens.

9.8 Skolskjuts

Kostnader för skolskjuts utgår i normalfallet inte då detta är en kostnadsfri service för kommuninnevanarna. Vid eget val av alternativ skolform kan kostnader för transport till och

från skolan uppstå. I normalfallet berättigar detta inte till bistånd. Vid särskilda behov finns möjlighet att söka ersättning för dessa kostnader hos Kommunstyrelsen.

9.9 Underhållsbidrag

Bistånd till underhållsbidrag utgår inte. Den förälder som är underhållsskyldig kan ansöka om anstånd hos försäkringskassan.

9.10 Utbetalning av försörjningsstöd

Försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd utbetalas via konto eller talong. Kontanta utbetalningar kan förekomma endast undantagsvis då t ex fel från socialförvaltningens gjort att pengar inte inkommit på konto eller via PU i rätt tid.

Endast efter noggrann individuell prövning och i speciella situationer bör rekvisition användas. Det kan t ex vara frågan om att den enskilde vid utbetalningstillfället är inne i en svår missbruksperiod där så gott som alla kontanter går direkt till inköp av alkohol/narkotika eller när den enskilde satt i system att begära matpengar och misstanke finns att biståndet används till annat än inköp av mat. Inte ens i sådana fall får utbetalningen via rekvisition fortgå slentrianmässigt under längre tid utan att utvecklingen noggrant följs.

Försörjningsstödet skall normalt utbetalas till den enskilde. Efter uttrycklig överenskommelse med sökanden kan vissa utbetalningar ske till annan t ex. att socialförvaltningen erlägger hyran direkt till hyresvärden. Om det på grund av speciella omständigheter anses helt olämpligt med utbetalning direkt till sökanden men denna vidhåller sin begäran om sådan utbetalningsform, kan det bli nödvändigt att avslå denna begäran. I beslutet kan i sådant fall lämpligen anges att biståndet erbjuds i form av utbetalning till t ex hyresvärd, men inte i form av utbetalning till den enskilde.

Försörjningsstödet skall normalt utbetalas månadsvis i de fall bidragsbehovet inte är kortare än en månad. Efter överenskommelse med den enskilde kan kortare betalningsperioder bli aktuella. Mot den enskildes vilja bör kortare betalningsperioder än en månad användas endast efter noggrann individuell prövning och i speciella situationer.

Undantag

Ombeviljat bidrag till budgetposterna livsmedel och förbrukningsvaror skall i regel inte utbetalas kontant, utan genom rekvisition.

Eventuellt bidrag till skulder, (hyresskuld, el-skuld eller liknande) regleras direkt mot borgenären.

Bidrag till tandvård regleras direkt med behandlande tandläkare.

9.11 Beräkningsperiod

Om ansökan om ekonomiskt bistånd avser en annan period än kalendermånad, bör biståndet i regel beräknas från och med tidsbeställningsdagen. Om den enskilde har angivit ett senare datum i ansökan bör detta gälla.

9.12 Återkrav av försörjningsstöd

Försörjningsstöd som lämnats med stöd av 4 kap. 1 § SoL är den enskilde i princip inte skyldig att återbetala. Har biståndet lämnats som förskott på förmån eller ersättning eller till person som är indragen i arbetskonflikt har socialnämnden rätt att kräva återbetalning av utgivet bistånd. En förutsättning för att försörjningsstödet ska anses som förskott på förmån eller ersättning är att biståndet gäller samma tidsperiod som förmånen.

I de fall återkrav av utgivet ekonomiskt bistånd skall ske enligt 9 kap. 2 § SoL skall den sökande underrättas om detta redan när försörjningsstödet beviljas. Ett sådant meddelande skall alltid lämnas skriftligt. Bestämmelsen 9 kap. 2 § SoL innebär emellertid inte att återbetalningsskyldigheten alltid kan göras gällande. Förutom i de situationer som finns angivna i 9 kap. 3 § andra stycket SoL kan det bli fråga om att medge eftergift enligt 9 kap. 4 § SoL när det kan antas bidra till personers fortsatta rehabilitering eller när återbetalning kan bedömas inverka negativt på ett uppnått behandlingsresultat.

Återkrav skall även ske i de fall där bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL utgetts obehörigen eller med för högt belopp, 9 kap. 1 § SoL.